

Rembrandt en Amsterdam.

Lesbrief voor het VMBO onderwijs.

De lesbrief Rembrandt en Amsterdam bestaat uit twee onderdelen:

1. Een inleiding plus opdracht op school.
2. Een bezoek aan Museum Het Rembrandthuis in combinatie met een stadswandeling langs aan Rembrandt gerelateerde plekken.
Het bezoek aan het museum is gratis, mits dit twee weken van tevoren is aangevraagd bij de afdeling educatie.

Doel:

1. Leerlingen actief te betrekken bij een museum- en stadsbezoek.
2. Stimuleren van het historisch besef met name op het gebied van de woon- en leefcultuur in de 17de eeuw in Amsterdam.
3. Kennis laten maken met het leven en werk van één van de grootste Nederlandse kunstenaars: Rembrandt van Rijn.

1. Inleiding.

Tijdsduur : 45 minuten.

Kort leergesprek over **Amsterdam** en de rijkdom in de 17de eeuw.

Vragen:

- Wat weet je van Amsterdam?
- Hoe kwam het dat Amsterdam in de 17de eeuw rijk was?
- Noem een paar gebouwen die je kent in Amsterdam.
- Stonden deze gebouwen er al in de tijd van Rembrandt?

Informatie:

Als je in Amsterdam rondloopt, zie je mensen en spullen uit de hele wereld. Je zintuigen worden geprikkeld. Je hoort vreemde talen, ziet allerlei kleuren en ruikt geuren die je misschien niet kent. Soms heb je

zelfs het idee dat alles uit de hele wereld in Amsterdam te koop is, hangmatten uit Zuid-Amerika, trommels uit Afrika, wierook uit Azië en didgeridoos uit Australië.

Amsterdam zag er vier eeuwen geleden ook al heel internationaal uit. De Verenigde Oost-Indische Compagnie en de West-Indische Compagnie, kortweg de V.O.C en de W.I.C., hadden intercontinentale handelsverdragen gesloten. De Compagnieën hadden kantoren in diverse havensteden van de Republiek, waarvan Amsterdam verreweg de grootste was.

Amsterdam had de grootste haven van Europa en de pakhuizen in de stad lagen vol specerijen en exotische spullen uit verre landen. Eén pakhuys van de V.O.C. was zelfs zo zwaar beladen dat het door het gewicht was ingestort!

Als je geld had, kon je peperdure specerijen kopen zoals kruidnagel en nootmuskaat om lekker mee te koken of tegen kiespijn en winderigheid. Maar ook Perzische tapijten, Chinees porselein, zelfs rare opgezette dieren en vissen werden verhandeld en verzameld.

De economie bloeide, de cultuur groeide en de rijkdom van de stad Amsterdam oefende een enorme aantrekkingskracht uit op mensen uit binnen- en buitenland. Dat betekende dat er veel werkgelegenheid was, ook voor kunstenaars.

In 1631 verhuisde Rembrandt vanuit zijn geboorteplaats Leiden naar Amsterdam.

Amsterdam was de mooiste, grootste en rijkste stad van Holland in de Gouden Eeuw. Een échte wereldstad. Rembrandt keek zijn ogen uit. Op straat liepen deftige heren met grote kragen en hoeden met struisvogelveren. De dames droegen jurken van zijde satijn en pronkten met parels en waaiers uit verre landen.

Veel bekijks hadden de vreemde kooplieden uit het buitenland die zich rond de Dam verzamelden. Russen, Polen, Turken en Aziaten. Mannen in lange jurken en met kleurrijke tulbanden op het hoofd. Maar daar tussendoor liepen bedelaars in vossen, rattengifverkopers en arme weeskinderen.

Rembrandt legde het allemaal vast in zijn tekeningen, etsen en schilderijen.

Kort leergesprek over **Rembrandt**.

Vraag: Wie kan er iets vertellen over Rembrandt?

Informatie:

Op 15 juli 1606 werd Rembrandt geboren in Leiden. Hij was het negende kind van Harmen Gerritszoon van Rijn en Neeltje Willemsdochter van Suydbroeck. Zijn volledige naam is: Rembrandt Harmenszoon van Rijn.

Rembrandt besloot om kunstenaar te worden en kreeg een opleiding van schilders uit Leiden en Amsterdam.

Hij maakte tekeningen, schilderijen en etsen.

Rembrandt was tijdens zijn leven al beroemd. Hij werkte niet alleen voor rijke burgers, maar ook voor de Prins van Oranje, Frederik Hendrik.

In 1631 verhuisde Rembrandt naar Amsterdam waar hij in 1639 samen met zijn vrouw Saskia het grote huis kocht aan de (Joden)Breestraat. Rembrandt was een gevierd kunstenaar die ijverig schilderde, etste en tekende. Hij kreeg grote portretopdrachten waaronder zijn beroemdste schilderij '**De Nachtwacht**'.

In 1642 werd zijn zoon Titus geboren. Een paar maanden later overleed Saskia. Daarom kwam Geertje Dirx in huis als verzorgster van Titus.

In 1647 kwam Hendrickje Stoffels bij Rembrandt in huis werken.

Rembrandt werd verliefd op haar en in 1654 werd hun dochtertje Cornelia geboren.

Rembrandt was behalve kunstenaar ook kunsthandelaar en kunstverzamelaar. De kunstverzameling had hem een fortuin gekost. Dit was één van de oorzaken dat Rembrandt zijn huis niet heeft kunnen afbetalen en uiteindelijk failliet werd verklaard. Alle spullen van Rembrandt werden toen verkocht. In 1658 moest Rembrandt zijn huis verlaten omdat ook het huis verkocht moest worden. Samen met Hendrickje, Titus en Cornelia huurde hij een huis aan de Rozengracht. Rembrandt ging ook daar weer door met schilderen. Hij schilderde toen onder andere '**De Joodse Bruid**' en '**De Staalmeesters**', schilderijen die tegenwoordig wereldberoemd zijn geworden.

In 1663 overleed Hendrickje aan de pest. Ook in 1668 heerste de pest in Amsterdam en kwam Titus te overlijden. In 1669 schilderde Rembrandt nog twee zelfportretten. Hij overleed op 4 oktober en werd 4 dagen later in de Westerkerk begraven.

Aantal beroemde werken:

- De ets '**Zelfportret met verbaasde blik**' wordt als logo van Museum Het Rembrandthuis gebruikt.

- Geëetste, getekende en geschilderde zelfportretten van Rembrandt.
- **'De anatomische les van Nicolaas Tulp'**.
- **'De Nachtwacht'**.
- **'Het Joodse Bruidje'**.
- **'De Staalmeesters'**.

Informatie:

Het is lastig om in een paar zinnen uit te leggen wat het werk van Rembrandt zo speciaal maakt. Rembrandt werkte op een bijzondere manier met licht en donker in zijn composities en koos ervoor om bestaande onderwerpen op een nieuwe en expressieve manier te schilderen. In het beroemde schilderij '**De Nachtwacht**' plaatste hij de schutters niet netjes naast elkaar, zoals je zou verwachten, maar koos hij ervoor om ze weer te geven op het moment dat ze op het punt staan om te gaan marcheren. Dat had nog nooit iemand gedaan. Het is een schilderij geworden waar heel veel beweging en kabaal in lijkt te zitten. In een periode dat veel kunstenaars op een fijne en exacte manier gingen schilderen, koos Rembrandt ervoor om in de ruwe stijl, op een lossere manier te gaan werken. Het ging hem niet meer zozeer om het schilderen van kostbare parels van rijke opdrachtgevers, maar veel meer om bepaalde gevoelens weer te geven.

Heel bekend is het schilderij '**Het Joodse Bruidje**'. Als je dicht bij het schilderij staat, zie je dat Rembrandt de verf in dikke klodders heeft aangebracht, maar als je wat verderaf gaat staan zie je dat het daardoor lijkt of er beweging in het schilderij is geschilderd.

Rembrandt was ook een meester in het schilderen van illusie, soms is het net of hij zo uit zijn geschilderde zelfportretten zou kunnen stappen.

Opdracht.

1. Beschrijf in het kort (individueel of in kleine groepjes) waaraan een woning moet voldoen. Denk aan de functie van kamers, de voorzieningen, inrichting. Wat mag er niet ontbreken? Wat zou je in je eigen huis willen veranderen (of wat is je ideale woonsituatie)? Deze opdracht kan ook als tekenopdracht worden uitgevoerd.

2. Benoem een aantal kenmerken van een moderne stad. Benoem het verschil met de stad uit de 17de eeuw. Denk met name aan vervoer, verkeer en verlichting.

Doel:

Het bewust maken van de verschillen tussen de woonsituatie en wooncultuur in de 17de eeuw (in Museum Het Rembrandthuis) en de woonsituatie in de huidige tijd.

2. Bezoek Museum Het Rembrandthuis.

Tijdsduur: 45 minuten.

De leerlingen worden in het museum ontvangen door een museumdocent.

De docent gaat een gesprek aan met de leerlingen waarin vooral aandacht wordt besteed aan het 17de-eeuwse woonhuis en aan Rembrandt als kunstenaar, kunsthandelaar en kunstverzamelaar.

De docent geeft een rondleiding door het museum.

Ten tijde van de grote tentoonstellingen in 2006 is er een audiotour beschikbaar. Hierop wordt een verhaal verteld over Rembrandt en zijn woonhuis en over de schilderijen op de tentoonstelling.

De huisregels van Museum Het Rembrandthuis worden besproken.

Laat de leerlingen de regels zelf benoemen.

Wel: goed kijken naar de kunstwerken, genieten van de plek waar de beroemde kunstenaar heeft gewoond.

Niet: eten (ook geen kauwgom) ,drinken, rennen, schreeuwen en duwen.

Mobiele telefoon en MP3 uit.

Dit kunnen de leerlingen niet weten:

In het woonhuis kun je de smalle wenteltrap alleen maar op, éénrichtingverkeer naar boven, naar beneden via de trap in de nieuwbouw.

Stadswandeling: In het voetspoor van Rembrandt.

Tijdsduur: ca. 45 minuten

Dit per groepje uitprinten:

Plattegrond met daarop enkele aan Rembrandt gerelateerde locaties plus de informatie per groep.

Leerlingen in 4 groepen verdelen. Iedere groep tekst uitdelen met informatie. Per locatie vertelt de groep de informatie aan de andere leerlingen. De groep stelt vervolgens vragen aan de andere leerlingen.

Groep 1. Museum Het Rembrandthuis Jodenbreestraat .

Informatie:

Dit huis was gebouwd in het geboortjaar van Rembrandt, in 1606. In deze sjieke buurt woonden vroeger veel kunsthandelaren en kunstenaars. De beroemdste van hen is ongetwijfeld Rembrandt geweest. Op de hoek van de Breestraat en de Zwanenburgwal woonde de kunsthandelaar Hendrick Uylenburgh (nu café 'De Rembrandtcorner'). Hier ontmoette Rembrandt Saskia Uylenburgh, het nichtje van de kunsthandelaar. In 1634 trouwden Rembrandt en Saskia. In 1639 kocht Rembrandt het grote statige huis aan de Breestraat voor 13.000 gulden op afbetaling. Dat was toen ongelooflijk veel geld. Een werkmans verdiende in die tijd vaak nog geen 300 gulden per jaar. Op de gevelsteen kun je zien hoe lang Rembrandt hier heeft gewoond en gewerkt. Rembrandt kon het huis op een gegeven moment niet afbetalen. Hij werd failliet verklaard en moest het huis verlaten. De meeste 17de eeuwse huizen uit de Breestraat zijn afgebroken, maar gelukkig kon de gemeente Amsterdam in 1906 dit huis aankopen.

Het voormalige woonhuis van Rembrandt is tegenwoordig Museum Het Rembrandthuis. Je kunt hier goed zien hoe men leefde in de tijd van Rembrandt. In het museum hangen schilderijen van Rembrandt en zijn tijdgenoten. Ook kun je hier altijd echte etsen van Rembrandt bekijken.

Vraag: Vertel in het kort hoe het huis eruit ziet, wat maakt het tot een sjiek en deftig huis?

Antwoord: Dit huis, waar Rembrandt bijna 20 jaar heeft gewoond en gewerkt, werd in 1606 gebouwd aan de breedste straat van de stad, vandaar dat de straat de Breestraat werd genoemd. Je ziet het bouwjaar op de gevelsteen staan. Ca. 1627 werd de trapgevel verwijderd en werd naar ontwerp van Jacob van Campen de lijstgevel en het fronton aangebracht. Het is een groot dubbel huis met hoge ramen. Ze konden 400 jaar geleden nog geen grote ramen maken, daarom zie je heel veel kleine glas-in-lood raampjes naast en boven elkaar. Het huis is met sierstenen en kleine beeldhouwwerken versierd. Er is gebruik gemaakt van verschillende bouwmaterialen.

Vraag: Het Rembrandthuis werd 400 jaar geleden gebouwd en bestaat zoals je ziet nog steeds. Ken je nog een gebouw dat ongeveer zo oud is?

Antwoord: Bijvoorbeeld de Zuiderkerk, het Koninklijk Paleis, veel grachtenpanden.

Vraag: Noem een modern gebouw waarvan je hoopt dat het over 400 jaar nog te zien is.

Antwoord: Bijvoorbeeld Nemo museum, Het Muziektheater, de Arena.

Vraag: Hoeveel mensen woonden er in ca. 1600 in Amsterdam. Hoeveel inwoners heeft Amsterdam nu ongeveer?

Antwoord: Rond 1600 woonden er ca. 100.000 mensen in de stad, nu heeft Amsterdam meer dan 700.000 inwoners.

Vraag: Rembrandt was kunstenaar, hij tekende, schilderde en etste. Kun je ook andere vormen van kunst opnoemen?.

Antwoord: Fotografie, film, video, rap, performance en alle vormen van elektronische muziek.

Steek schuin de straat over en ga op de brug staan met je gezicht naar het water.

Informatie:

Als Rembrandt schuin tegenover zijn huis op de St. Anthoniesluis ging staan, dan keek hij uit over het water. Van daaruit kon hij de Montelbaanstoren zien, een oude verdedigingstoren van de stad. In de 17de eeuw begon de toren Pisa-achtige vormen aan te nemen. De toren stond nog schever dan café het Sluisje, maar gelukkig kon de scheve toren met kabels worden rechtgetrokken en met een bakstenen muur worden verstevigd. Die verstevigingsmuur kun je nog goed zien. Rembrandt tekende de toren in 1644 zonder spits, een robuuste toren vond hij mooier. Als kunstenaar heb je nu eenmaal de vrijheid om de werkelijkheid te veranderen.

Vraag: Kijk goed om je heen, welk gebouw of deel van een gebouw stond er ook in de tijd van Rembrandt? Waaraan kun je dat zien?

Antwoord: Het poortje met het beeldhouwwerk links en de Zuiderkerk schuin achter je stonden er in Rembrandts tijd ook al. Je kunt het zien aan de bouwmaterialen, baksteen en natuursteen, en aan de bouwstijl.

Loop de St. Anthoniebreestraat in en stop bij het poortje aan je linkerhand.

Groep 2. De Zuiderkerk.

Vraag: Wat voor versiering staat er boven de poort? Wat zou die versiering kunnen betekenen?

Antwoord: Beeldhouwwerk van schedels en botten verwijzen naar de begraafplaats bij de kerk.

Vraag: Wat voor functie had een kerk in de 17de eeuw nog meer behalve een religieuze functie?

Antwoord: De mensen werden in de 17de eeuw in de kerk en rondom de kerk begraven. Het was natuurlijk duurder om in de kerk begraven te worden. De uitdrukking “rijke stinkerds” komt hier vandaan.

Informatie:

De kerk werd in het begin van de 17de eeuw gebouwd door de stadsarchitect Hendrick de Keyser. Hij werd na zijn dood in zijn eigen kerk begraven. In de Zuiderkerk werden ook de eerste drie jonggestorven kinderen van Rembrandt en Saskia begraven. De kleine Titus werd op 22 september 1641 in de kerk gedoopt. Rembrandt is dus meerdere keren in deze kerk geweest.

Vraag: Wanneer was de kerk voltooid?

Antwoord: In ieder geval in 1614, want toen werd de toren van de kerk naast de kerk geplaatst. Het jaartal staat op de klokkentoren.

Vraag: Op het tekstbord bij de ingang van de kerk staat dat de kerk later nog een andere functie heeft vervuld. Wat voor functie?

Antwoord: In de Tweede Wereldoorlog waren er zoveel mensen gestorven, dat ze niet allemaal direct begraven konden worden. Daarom werden de overledenen hier voorlopig opgebaard.

Vraag: Wat voor functie heeft de kerk nu? Loop maar even naar binnen.

Antwoord: Stadsontwikkeling en volkshuisvesting hebben hier hun onderkomen.

Loop weer naar de St. Anthoniebreestraat, en ga links naar de Nieuwmarkt.

Groep 3. Het Waaggebouw.

Informatie:

Rembrandt kende het Waaggebouw van binnen en van buiten.

Vroeger was dit gebouw met zijn fraaie torens de oude stadspoort van Amsterdam. Het was gebouwd in 1488 en vormde een onderdeel van de oude middeleeuwse ommuring van de stad.

Later, in 1617, werd het een Weeggebouw waar balen katoen, zakken met specerijen en goud en zilver zorgvuldig werden gewogen.

Een aantal gilden zaten hier ook in de torens. Een Gilde was een beroepsvereniging waar je lid van moest zijn om je vak uit te kunnen oefenen. Als je rond het gebouw loopt, kun je de versieringen van de verschillende gilden terugvinden.

Vraag: Loop rondom het gebouw en zoek naar de versieringen boven de deuren van de torens. Benoem welke beroepen hier zijn uitgebeeld.

Antwoord: De schilders, metselaars en de doktoren.

Vraag: Kun je een paar beroepsverenigingen opnoemen van deze tijd?

Antwoord: Abvakabo, FNV, Vereniging van Huisvrouwen.

Vraag: Waar ging Rembrandt naar binnen?

Antwoord: Bij het Sint Lucas Gilde, dit was het Gilde van de Schilders. Boven de ingang van het Gilde zie je een reliëf van Sint Lucas met de stier en een paar schildersattributen.

Vraag: Waar gingen de doktoren naar binnen?

Antwoord: Rechts naast de ingang van het restaurant. Boven de deur staat 'Theatrum Anatomicum' en 'Hippocrates'. Artsen en verpleegkundigen leggen de eed van Hippocrates af en beloven dat zij zich houden aan het beroepsgeheim.

Informatie:

Het Theatrum Anatomicum was een grote ruimte, die als snijlokaal werd gebruikt. Hier werd medisch onderzoek gedaan. Een dokter werd vroeger ook wel chirurgijn genoemd (tegenwoordig chirurg) of anatoom (tegenwoordig anatoom patholoog).

In opdracht van het chirurgijngilde maakte Rembrandt in 1632 het schilderij 'De anatomische les van Nicolaas Tulp'. Het was het eerste groepsportret dat Rembrandt maakte. Het schilderij werd in het gebouw opgehangen. Op het schilderij zie je een arts die het lichaam van Adriaan Kint onderzoekt. Adriaan was ter dood veroordeeld omdat hij iemand had beroofd. Daarna werd zijn lichaam door de anatoom opengesneden en ontleed en gebruikt voor medisch onderzoek. De anatomielessen werden een maal per jaar, uitsluitend in de wintermaanden, gegeven.

Vraag: Tegenwoordig word je niet ter dood veroordeeld als je iemand hebt beroofd. Noem nog een paar verschillen met de 17de eeuw.

Antwoord: Kleding, hygiëne, voeding. Pas aan het eind van de 17de eeuw kwam de onderbroek in de mode.

Vraag: Waarom werd dit medische onderzoek alleen in de winter gedaan?

Antwoord: Omdat de lichamen anders te snel in staat van ontbinding zouden zijn en dan veel te veel zouden stinken.

Vraag: Dit was de oude stadspoort van Amsterdam. Hoe zie je tegenwoordig dat je de stad binnenkomt?

Antwoord. Naambord van de stad, stadsplattegrond.

Loop over de Kloveniersburgwal naar links richting Hoogstraat en ga daar naar rechts, richting het Paleis op de Dam.

Groep 4. Het Paleis op de Dam en De Doelen.

Informatie:

Rembrandt heeft nog meegemaakt dat het grote stadhuis (nu paleis) op de Dam werd gebouwd. In 1648 was de geldverslindende oorlog met Spanje beëindigd en kon men met de bouw van het nieuwe stadhuis beginnen. Het stadhuis moest het symbool worden van de vrede en welvaart van de stad Amsterdam. De architect Jacob van Campen heeft van het stadhuis een classicistisch bouwwerk gemaakt. Het gebouw staat op ruim 13.000 palen. Het gebouw is versierd met ornamenten uit de klassieke oudheid, denk maar aan de Griekse en Romeinse tempels. Het bouwproject was één groot kunstwerk, een samenwerking tussen de architect, de Antwerpse beeldhouwer Arthus Quellinus en verschillende

schilders.

Ook Rembrandt kreeg in 1661 de opdracht om een schilderij te maken voor het interieur. Het doek met de voorstelling van de samenzwering van Julius Civilis heeft maar kort in het stadhuis gehangen. Het is niet bekend waarom het schilderij uit het stadhuis werd verwijderd.

In 1656 vroeg Rembrandt bij de Desolate Boedelkamer van het stadhuis zijn faillissement aan. Zijn bezittingen werden door een ambtenaar geïnventariseerd en zijn inboedel en collectie werden verkocht om zijn schuldeisers te kunnen betalen.

Die inventaris van zijn bezittingen heeft Museum Het Rembrandthuis onder andere gebruikt om het oude woonhuis van Rembrandt weer op een 17de-eeuwse manier in te richten.

Vraag: Waarom staat het gebouw op zoveel palen?

Antwoord: Op de zompige moerasgrond van Amsterdam kon je anders niet bouwen. De palen gaan door de moerasgrond naar een dieper gelegen zandlaag.

Vraag: Beschrijf het gebouw.

Antwoord: Een monumentaal en symmetrisch gebouw, versierd met pilasters, bekroond door een driehoekig fronton met marmeren beeldhouwwerk en bronzen beelden. In het midden staat een torentje met een uurwerk. Op de koepel van het torentje staat een windwijzer in de vorm van een schip, een oud symbool van de stad Amsterdam.

Informatie:

Reizigers uit de 17de en 18de eeuw spraken wel over 'Het achtste wereldwonder' als ze dit gebouw zagen.

Vraag: Waarom werd het oude stadhuis het achtste wereldwonder genoemd?

Antwoord: Het gebouw zag er zo monumentaal en indrukwekkend uit dat de mensen die het later zagen zich niet konden voorstellen dat dit door mensenhanden was gemaakt.

Vraag: Kun je één of twee andere wereldwonderen opnoemen?

Antwoord: Al in de Oudheid bestond er een lijstje van zeven wereldwonderen:

- de Pyramide van Gizeh
- de hangende tuinen van Babylon
- de Pharos van Alexandrië

- de Artemistempel van Ephese
- het Zeusbeeld van Olympia
- de Colossus van Rhodos
- het Mausoleum van Halikarnassos.

Dit waren allemaal bouwwerken die zo bijzonder waren, dat men haast niet kon geloven dat mensenhanden ze hadden gebouwd. Op de Pyramide van Gizeh na, zijn deze bouwwerken nu bijna helemaal verloren gegaan.

Tegenwoordig worden de Nederlandse Deltawerken ook wel het achtste wereldwonder genoemd.

Informatie:

Het stadhuis leek niet alleen op een paleis, maar zou later ook echt een paleis worden.

In 1806 werd Nederland een koninkrijk. Napoleon benoemde zijn broer, Lodewijk Napoleon, tot koning. Lodewijk Napoleon koos Amsterdam als hoofdstad en vestigde zich hier. Hij veranderde de functie van het stadhuis in een paleis. Op het vergulde balkon hield hij zijn beroemde toespraak. In zijn beste Nederlands sprak hij de toeschouwers toe en zei heel plechtig “ik ben de konijn van Nederland”. Tegenwoordig is het gebouw nog steeds het koninklijk paleis van koningin Beatrix. Hier ontvangt ze haar gasten en hier worden grote feesten gegeven.

Informatie:

De Dam zag er in de 17de eeuw natuurlijk heel anders uit dan tegenwoordig. Het nieuwe Vredesmonument stond er nog niet en er reed geen tram. Maar er waren wel schepen. Het water liep vroeger helemaal door tot aan de dam in de rivier de Amstel, vandaar de naam Dam en Damrak (de weg tussen de Dam en het Centraal Station.); een rak was een vaarwater. Zoals wij onze ogen nu uitkijken op de Dam zo heeft Rembrandt zich ook laten verbazen en inspireren door alles wat hij zag. Al die indrukken die hij in en buiten de stad opdeed kun je terugvinden in zijn prachtige tekeningen, schilderijen en etsen. Die etsen kun je natuurlijk komen bekijken in zijn oude woonhuis, Museum Het Rembrandthuis.

Vraag: Wat zou Rembrandt opvallen, vreemd of gek vinden uit onze tijd?

Antwoord: Elektriciteit, tram, auto, brommer, mobiele telefoon, etc.

Vanaf de Dam ga je linksaf, over het Rokin.

Informatie:

Op Rokin 112 staat het 19de-eeuwse gebouw van kunstenaarssociëteit “Arti et Amicitiae”.

In de top van de gevel zie je een grote stierenkop, het symbool van het Lucasgilde, het gilde der schilders.

Tegen de gevel staan vier beelden van vrouwen die de verschillende kunsten vertegenwoordigen.

Vraag: Hoe kun je dat zien?

Antwoord: Aan de attributen, spullen, die ze in hun handen hebben zoals een palet, hamer en burijn.

Informatie:

Boven de deur zijn reliëfs te zien van Nederlandse kunstenaars onder wie Rembrandt.

Loop verder over het Rokin, ga over het water links de Nieuwe Doelenstraat in.

Informatie:

Aan het eind van de Nieuwe Doelenstraat vergaderden de 17de-eeuwse schutterijverenigingen in het Doelengebouw.

In 1636 werd er een nieuwe vleugel aan het gebouw de Doelen gebouwd. Meerdere schilders, onder wie Rembrandt, kregen een opdracht om portretten van de leden van de compagnieën van schutters te maken die een plek moesten krijgen in de nieuwe zaal.

Rembrandt beeldde de schutters op een hele andere manier af dan de andere schilders, de schutters poseren niet, maar Rembrandt heeft ze in beweging geschilderd.

De officiële naam van het schilderij is: “Korporaalschap van kapitein Frans Banning Cock en luitenant Willem van Ruytenburgh”.

In de 19de eeuw was het schilderij erg donker en vies, daarom kreeg het schilderij van Rembrandt de bijnaam: “**de Nachtwacht**” omdat men toen dacht dat Rembrandt een schutterijvereniging bij nacht had geschilderd.

In de 18de eeuw werd het schilderij verplaatst, het doek werd uit de lijst gehaald en opgerold, met de beschilderde kant naar buiten. Zo liep men ermee over straat, met die enorme rol van wel bijna vier en halve meter

lang. Op weg naar de Dam want daar zou het een mooie plaats krijgen in het stadhuis. De muur in de kamer waar het schilderij zou komen te hangen was te klein voor het schilderij. Vandaar dat men aan alle kanten een stukje van het schilderij heeft afgesneden.

Vraag: Waar hangt "**De Nachtwacht**" tegenwoordig? Hoe zou het schilderij tegenwoordig vervoerd worden?

Antwoord: "**De Nachtwacht**" hangt nu in Het Rijksmuseum van Amsterdam. Toen het schilderij de laatste keer werd vervoerd, was er een speciale kist gemaakt. Die kist was kogelvrij en had een constante temperatuur en luchtvochtigheid. Het schilderij werd onder politiebegeleiding van het hoofdgebouw naar de tentoonstellingsvleugel van het museum verplaatst.

Vraag: Als je op de hoek bij het bruggetje gaat staan dan kun je op de hoek van het Doelenhotel een plaquette zien. Wat staat er op de plaquette?

Antwoord: Een afbeelding van een oude verdedigingstoren van de stad. Deze toren 'Swijgh Utrecht' was het onderkomen van de schutters en werd door Rembrandt getekend.

In 1882 werden de Doelen afgebroken om plaats te maken voor het Doelenhotel. Alleen de muur waar "**De Nachtwacht**" op heeft gehangen heeft men bewaard. Als het niet te druk is in het hotel, dan kun je die muur binnen bekijken. Eerst even vragen bij de receptie.

*Als je over het bruggetje gelijk rechtsaf gaat, over de Kloveniersburgwal, zie je aan je rechterhand de schutters staan op het Doelenhotel.
Loop rechtdoor, over de Amstel, via de Halve Maansteeg naar het Rembrandtplein*

Rembrandtplein

Informatie:

In 1852 werd het beeld van Rembrandt onthuld. Het beeld werd gemaakt door Louis Royer.

Het is een beeld van gietijzer, en laat Rembrandt zien als welgesteld

man. Ter gelegenheid van Rembrandts vierhonderdste geboortedag hebben twee Russische kunstenaars een beeldengroep gemaakt in brons van de Nachtwacht. Het is net alsof de meester uitkijkt over zijn meesterwerk.

Deze beeldengroep staat tijdelijk op het Rembrandtplein.

Vraag: Probeer onder woorden te brengen wat je ervan vindt dat het schilderij van Rembrandt hier op het Rembrandtplein driedimensionaal is uitgebeeld.

Boeken over Rembrandt en Amsterdam

- De Rembrandtkrant. Op te vragen bij de afdeling educatie van Museum Het Rembrandthuis, tel. 020 5200400. In Rembrandtkrant nr. 5 staat een korte Rembrandtwandeling
- B. Haak, *Rembrandt, zijn leven, zijn werk en zijn tijd*, uitgeverij De archipel, Den Haag, 1968.
- B. Dokter, *Rembrandt aan de Amstel. Wandelen en fietsen in het spoor van de meester*, Amsterdam, 1998.

Websites met informatie over Rembrandt:

www.rembrandthuis.nl

www.cultuurwijs.nl

www.cultuurwijzer.nl

www.CKplus.nl/rembrandt.

www.rembrandt-amsterdam.nl

Museumbezoek:

Het bezoek aan Museum Het Rembrandthuis is gratis voor schoolgroepen mits dit minstens twee weken van te voren is aangevraagd.

Voor informatie en boekingen kunt u contact opnemen met de Afdeling Educatie van het museum. Tel: 020 5200 400.